

162

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

BORIS FRĂDKIN

PRIZONIERII BEZNEI DE FOC

În lumea văpăii și a gerului

****

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

BORIS FRADKIN

PRIZONIERII BEZNEI DE FOC

* *

* *

În lumea văpăii și a gerului

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
Anul VII — Nr. 162 — August 1961

În romîneşte de TUDOR RADU şi CEZAR RADU

Coperta-desen: A. BUICULESCU

Rezumatul broşurilor precedente

I

„PV—313", o navă uriaşă de 52 m înălţime şi 7,5 m diametru, porneşte la drum. Ea nu va luneca pe apa oceanelor şi nici nu va străbate spaţii interstelare; se va îndrepta spre interiorul Pămîntului, spre bezna de foc a adîncurilor subterane.

Deşi pe navă există, din prevedere, rezerve alimentare pe 6 luni, călătoria trebuie să dureze doar cîteva zile. Cei şase membri ai echipajului au primit misiunea să atingă „bariera de adîncime" situată la 40 km de sol, iar după ce vor fi pătruns în astenosferă să revină la suprafaţă. Chiar înainte de plecare, constructorul şef al navei — Remizovski — i-a atras atenţia lui Vadim să respecte itinerarul stabilit.

— M-am abătut eu vreodată de la program? a replicat vesel comandantul navei.

„PV—313" înaintează spre adîncuri. Sfredelul termonuclear deschide drum prin rocă, automatele giroscopice menţin direcţia pe verticală, sintetizatorii extrag din roci apă şi oxigen.

Unii membri ai echipajului — cum e Miheev — sînt vechi şi încercaţi călători în subteran, obişnuiţi cu condiţiile speciale impuse de asemenea drumuri. Pe atomistul Biront însă, savant, deprins cu liniştea şi calmul cabinetului de lucru, totul îl enervează, îl sîcîie. El nici nu prea are încredere în „cutia asta de conserve".

Kilometrul 41. Nava a pătruns în astenosferă, atingînd ţinta propusă. Acum trebuie să se întoarcă.

Dar sîntem abia la începutul romanului.

II

41 km de la suprafaţă. Şi mai sînt încă mii în adîncime. Lui Vadim i se păru dintr-o dată că depăşirea barierei de adîncime a fost o nimica toată şi-l ispiti

ideea continuării călătoriei. Cînd au auzit aceasta, Andrei Ciurakov a dat din umeri indiferent, Biront a țipat că nava trebuie să fie întoarsă imediat, geologul Dekteariov a exclamat, ca întotdeauna: „Ah zanghezur — zanzibar" !

Motoarele au fost puse în funcțiune, și „PV-313" a continuat să se deplaseze în jos. 70... 90... 100... 150 km de la suprafață. Nimeni nu se gîndește la reîntoarcere. Și Valentin Makarovici Biront este pasionat de această călătorie ; descoperirea mezonilor în astenosferă confirmă ipoteza sa științifică cu privire la suprarăcire.

Kilometrul 202. Presiunea asupra navei este de 72 de mii de atmosfere. Un cîmp magnetoplasmic asigură însă o rezistență pînă la 300 milioane de atmosfere. Numai de n-ar fi existat vibrațiile. Pe măsură ce înaintează, aparatul subteran trepidează tot mai puternic. Din această cauză, la sfîrșitul celei de-a cincea zile a călătoriei, Skoriupin a leșinat. La un moment dat nava a început să se legene puternic ; oamenii se rostogoleau în cabine lovindu-se de pereți. „PV-313" intrase în zona unui epicentru.

III

Atît de puternice au fost șocurile în epicentru încît, după ieșirea din această zonă, echipajul a trebuit să stea cîteva zile în convalescență. Apoi s-a hotărît întoarcerea la suprafață. Numai că, în loc să se îndepărteze de centrul Pămîntului, „PV-313" continua să se deplaseze pe verticală în jos. Ce se întîmplase ? S-a hotărît verificarea duzelor. În apropierea lor radiațiile erau foarte puternice. Miheev, care a verificat duzele, a adus răspunsul că ele funcționează perfect. După cîtva timp însă dureri de cap tăioase și junghiuri puternice arătau că secundul fusese supus radiațiilor. Miheev muri. Explicația comportării ciudate a navei o dădu atomistul Biront : puternice radiații paralele cu raza Pămîntului țineau nava ca pe o bară de oțel într-un solenoid. Echipajul opri nava. Ce era de făcut ?

PRIZONIERII BEZNEI DE FOC

3

Andrei privea hamacul gol al lui Dekteariov. Alături stătea întins Vadim, omul care ura inactivitatea. Vadim aruncă pătura la o parte și sări din hamac. Andrei tresări. „Așa! În picioare, leneșule! Freacă-ți ochii!"

Așteptă pînă cînd Vadim, bocănind cu ghetele pe scoabe, dispăru jos. Fără să se grăbească, exact ca acasă, Andrei se bărbieri, se spălă, se pieptănă. Se gîndi puțin, apoi își schimbă cămașa. Se așeză la masă și goli cu multă poftă o cutie de hașé cu carne suculentă...

Apoi se îndreptă spre cabina sa.

Firele multicolore ale aparatelor zăceau fără viață. Dispozitivele de calcul tăceau. Becurile de semnalizare erau stinse. Totul părea condamnat la moarte. Mecanicul însuși se simți ca legat de mîini și de picioare.

Se întoarse și coborî la Dekteariov. Geologul îi făcu un semn încurajator cu capul, zîmbind doar din ochi. Apoi, mecanicul se îndreptă spre cabina comandantului. Vadim se chircise pe tabloul de comandă, cu capul prins în mîini, cu fața chinuită de desperare. În cabină era liniște. Aparatele nu funcționau, instalațiile tăceau, jurnalul de bord rămăsese închis.

— Vadim! îl strigă Andrei.

Vadim ridică încet capul și-l privi pe mecanic cu niște ochi tulburi.

— Ce-i cu tine, Vadim?

— Nu mai pot..., bolborosi comandantul navei. Și deodată lovi cu amîndoi pumnii în tabloul de comandă.

Nu mai am putere, nu mai pot să mă gîndesc, nu mai pot să lucrez...

Andrei se apropie de el.

— Vadim, dar Lena? îi șopti el.

— Lena!... De ea mi-e mie? Am distrus nava! Dacă ați ști cît mă disprețuiesc, cît mă urăsc!

Mecanicul nu știa să-și exprime cu voce tare nici mila, nici compătimirea. Tăcea și își muta greutatea corpului de pe un picior pe altul. Ghicea ce sentimente și gînduri complicate, contradictorii se zbăteau în inima prietenului său. Dar în asemenea probleme nu știa să dea sfaturi. Nu, de loc nu știa.

— Dacă vrei am să te ajut eu, zise Andrei, arătînd cu capul spre tabloul de comandă. Hai să terminăm calculul noului profil.

— Mulțumesc, nu-i nevoie, spuse Vadim oftînd adînc. De altfel, nu-mi da nici o atenție. Un moment de slăbiciune. Mi-a trecut. Am să lucrez.

Se apropie de tabloul de comandă și răsuci comutatorul. Aparatele se însuflețiră, beculețele începură să clipească; zgomotul plăcut al zumerului instalației de calcul arăta că ea îi stă la dispoziție.

Ciurakov mai așteptă puțin în spatele lui Vadim. Era încruntat și amărît. Abia după ce se convinse că Vadim lucrează într-adevăr, îl lăsă singur. Urcă scara și trecu din cabină în cabină, fără să se oprească nicăieri. Străbătu toate cele cinci etaje ale navei subterane și ajunse în secția mașinilor.

Ca să-și omoare într-un fel oarecare timpul, Andrei începu să verifice funcționarea sintetizatorilor. Controlă sistemul de răcire, deschizînd cutiile releelor una după alta. Pe nesimțite se afundă atît de mult în lucru și începu să controleze atît de riguros, de parcă ar fi pregătit mașina pentru o călătorie grea și îndelungată.

După un timp, obosit, se așeză chiar acolo pe podea, cuprinzîndu-și genunchii cu mîinile și sprijinindu-și capul pe ei. Rămase aproape un ceas așa, fără să se gîndească la nimic. Mecanicul făcea parte din acea categorie mică de oameni care, dacă sînt condamnați la moarte, rămîn pînă în ultima zi calmi, fără să-și piardă pofta de mîncare. Singurul lucru care-l apăsa pe Andrei era inactivitatea silită. Abia acum își dădea seama cît era de obișnuit să fie veșnic ocupat cu ceva.

Raționamentele lui Andrei fură întrerupte de apariția lui Skoriupin.

— Ce credeți, Andrei Gavrilovici, rămînem mult timp înțepeniți aici ? întrebă Pavel încet.

— Pentru totdeauna.

— Vorbiți serios ?

— Doar nu ești pentru prima oară într-o călătorie subterană. Nu e locul să glumim.

— Da... înțeleg. Dar cum de s-a putut întîmpla așa ceva ? Doar Vadim Sergheevici e un constructor minunat. Și...

— E într-adevăr un constructor bun, se declară de acord Ciurakov.

Skoriupin îl privi pe mecanic drept în ochi.

— Ați vrut parcă să mai spuneți ceva ?

— Nu, ce să mai zic acum...

Doar nu era să-i povestească lui Pașa ce senzație neplăcută i-a rămas în suflet după scena din cabina de comandă. Parcă ar fi fost înșelat, parcă i s-ar fi luat un lucru foarte drag, foarte prețios.

— A rămas cineva de-al dumneavoastră acolo, sus ?

— Desigur. Tata, mama și două surori.

— Și vreo fată ?

Întrebarea îl atinse pe Andrei drept în inimă.

Aici, în cabina navei, își amintea din ce în ce mai des de Lena. Nu ca de soția lui Vadim ; își amintea de fata aceea în rochie modestă, cenușie, care lua în primire și controla detaliile mașinii asamblate de el. Aproape tot timpul schimbului erau unul lîngă celălalt în atelier. Și totuși parcă nici nu lucrau alături. Nici astăzi el nu însemna nimic pentru Lena. Însă Lena, pentru el...

— Nu ! Andrei dădu categoric din cap. N-am nici o fată.

— Cînd am fost primit în echipajul navei „PV-313", băieții crăpau de invidie. Au organizat un banchet de despărțire cum n-am mai văzut niciodată. Un adevărat bal. Sînt băieți buni, adevărați tovarăși. Păcat că nu li s-a dat voie să vadă plecarea navei. Ah, de-aș putea vorbi cu ei acum ! Sau dacă le-aș putea trimite o scrisoare ! Parcă mi s-ar ușura sufletul. Nu-i așa ?

Pavel vorbea sărind de la o temă la alta. Chiar și Ciurakov, care n-avea ceea ce se numește „experiența

vieții", simți cîtă naivitate copilărească era în băiatul acesta. Ochii lui căprui îl priveau cu încredere. Pașa era un lungan colțuros, nu prea bine făcut, care atrăgea totuși prin sinceritatea lui, prin sufletul lui curat, lipsit de șiretenie. Într-o jumătate de oră, Andrei cunoscu toată biografia transmisionistului, cu toate amănuntele ei simple. Află și unde învățase și cu cine era prieten mai bun, și cum a făcut cunoștință cu o fată minunată, Tanea, și cît îl pasionează tehnica ultrasunetelor.

Comparîndu-se cu Pavel, Andrei descoperi, spre uimirea sa, că ei doi aveau cu totul alt mod de a reacționa la cele ce îi înconjurau. „Și eu am fost odată ca el — gîndi Ciurakov. Și uite că nu mai sînt. Înseamnă că m-am schimbat".

— Cu toate acestea, eu cred în Vadim Sergheevici, încheie brusc Skoriupin, revenind la problema care-l chinuia probabil. Are un cap luminat. O să vedeți, o să găsească el o ieșire din situație. O să imagineze ceva că o să rămînem încremeniți cu toții. Ceea ce ni s-a întîmplat face ca aventura noastră să fie mai interesantă. O să am ce povesti băieților.

4

Nikolai Nikolaevici începu deodată să-și amintească de copilăria lui depărtată, luminoasă și fericită. Încă de pe băncile școlii, îi plăcuse turismul, iar de la 13 ani nu se mai temea să străbată cîte 15—20 de kilometri cu rucsacul în spate, prin păduri, împreună cu alți amatori, să-și petreacă noaptea lîngă un foc de tabără. Nikolai Dekteariov cutreierase toate împrejurimile Moscovei, traversase de două ori regiunea Kirov, iar la 15 ani participase la o excursie lungă și grea în Uralul de sud.

Acolo s-a petrecut un eveniment important în viața lui.

În timpul trecerii de la Karabaș spre Kîștîm, avusese o discuție cu tovarășii săi și vru să le dovedească că-i curajos. Nikolai se separă de grup ca să traverseze singur munții. Înnoptă în pădure. La început nu putu să adoarmă. În jurul focului era întuneric beznă; i se părea că de peste tot îl pîndesc pericole.

Și iată că atunci cînd somnul și oboseala începură să-l cuprindă pe tînărul călător, în lumina focului apăru pe neașteptate o fetiță mică, slăbuță. În ciuda convingerii că nu există vrăjitori, inima i se făcuse cît un purice. Fetița apăruse atît de brusc, încît Nikolai crezu că vede o zeiță din basme și nu s-ar fi mirat dacă ea ar fi dispărut tot atît de brusc, și în locul ei ar fi rămas o minunată floare de piatră sau o grămăjoară lucitoare de nisip auriu.

Și totuși fetița continua să rămînă în același loc, strîngîndu-și la piept mînuțele mînjite cu noroi. Părea să aibă cel mult șase ani.

— Cine ești tu ? strigă Nikolai, după ce-și revenise din șovăiala primului moment de spaimă.

— Eu sînt Katea, răspunse fetița cu voce slabă, înlăcrămată.

— De unde vii ?

— M-am rătăcit. Mi-e foame.

Și fetița începu să plîngă încet. Nikolai se apropie de ea. Katea răspundea la întrebările lui printre hohote și sughițuri de plîns. Cu greu înțelese Nikolai că fetița locuia într-o colonie nouă de tăietori de lemne, al cărei nume nici nu apucase încă să-l rețină. Părinții ei au plecat de dimineață la lucru, iar ea s-a dus singură în pădure, să culeagă zmeură. S-a afundat în pădure și... s-a rătăcit.

— Și toată ziua n-ai mîncat nimic ? se miră Nikolai.

— Numai zmeură...

Nikolai îi dădu de mîncare, o înveli în pătura sa, apoi o legănă, îi povesti tot felul de lucruri. Katea adormi. Fetița era atît de slăbită încît a doua zi Nikolai fusese nevoit s-o ducă în brațe kilometri și kilometri. Prin apropiere nu se afla nici o așezare omenească. Abia spre amiază, istovit, ajunse la ocolul silvic. Cei de la ocol chemară la telefon raionul, se comunică găsirea fetiței, primiră răspuns că fetița era din satul Ariar. Se afla deci la 20 de kilometri depărtare de casă.

...Au trecut 12 ani. Dekteariov, acum un tînăr geolog cercetător, a ajuns cu echipa sa în raionul Karabaș. Și-a amintit atunci de fetița pe care o întîlnise în pădure. Cum o fi arătînd acum ? Oare ea și-o mai fi amintind întîmplarea ?

A căutat-o şi, cu ajutorul celor de prin partea locului, a găsit-o. Katea lucra la uzina de automobile din Miassk. Dar în locul fetiţei slăbuţe, Dektearîov găsi o frumuseţe de codană în faţa căreia se fîstîci.

După un an se căsătoriră.

Acum Katiuşa a rămas singură. E adevărat că soţia unui geolog cercetător rămîne adesea singură, aşteptînd întoarcerea soţului din expediţii. Pe atunci încă nici ea şi nici el nu-şi închipuiseră că meseria aceasta prezenta primejdii, şi cu atît mai puţin nu le trecuse prin minte că s-ar putea ca într-o zi el să nu se mai întoarcă de loc din expediţie.

Minunatele campanii îndepărtate prin labirintul pădurilor!... Nikolai Nikolaevici trase mult aer în piept. I se părea că în cabină miroase a fum, a foc de tabără. O-o, cîte i-au fost date să vadă în viaţă! Pamirul, Uralul, Kamciatka, apoi Egipt, China, Tunisia... Nu se sătura niciodată. Dorea mereu să plece în noi cercetări, cît mai neobişnuite. Nu fusese primul geolog care studiase scoarţa pămîntului, însă era primul care luase parte de la început la călătoriile cu nave subterane. A venit vremea cînd în adîncuri pătrunde nu numai intuiţia ştiinţifică, ci şi cercetătorii înşişi, înarmaţi cu cea mai complexă aparatură.

Dektearîov era un pioner al expediţiilor subterane. Şi iată că acum se pare că expediţiile sale luau sfîrşit. În loc să reţină nerăbdarea tinerească a lui Surkov, el îşi trădase propria sa prudenţă şi consecvenţă. Nu se putuse stăpîni...

Totuşi un lucru rămînea limpede: trebuia să lucreze. Mai mult ca oricine, el este obligat să lucreze, să se zbată, să încerce. Uşor e să spui: „trebuie", dar e greu să porunceşti nervilor să se concentreze, creierului să gîndească, să analizeze, cînd în cap ţi se învîrtesc mereu fel de fel de gînduri sîcîitoare despre moarte.

— Foarte bine, poţi să nu lucrezi, îşi spuse Nikolai Nikolaevici. N-ai decît să aştepţi moartea în hamac. Dar ce-o să faci zece luni, adică trei sute de zile, adică şapte mii două sute de ceasuri, patruzeci şi... nu, patru sute de mii..., ei, da, patru sute treizeci şi două de mii de minute?

Nikolai Nikolaevici îşi ascuţi buzele cu dispreţ. Orice s-ar întîmpla, dar să mucegăieşti în pat atunci

cînd corpul nu dă nici un semn de boală și cînd creierul ți-e plin de idei... La naiba! El nu-și va permite un asemenea lux! Dar nici nu poate nega că numai gîndul la moarte îl face să simtă un fior rece.

Geologul se așeză în fotoliu. Avea impresia acum că alături de el se află colegii cu care a lucrat mulți ani în laboratoarele Institutului de cercetări al Academiei.

— Dragii mei prieteni, se adresă Nikolai Nikolaevici imaginarilor săi colegi savanți. Hai să răpunem fiara! Avem o pradă serioasă: cea de-a treia geosferă, o lume prin esență plastică și, în plus, mai avem și radiațiile lui Biront.

Nimeni nu-l trăgea de mînecă. Geologul putea vorbi cu sine însuși oricît. În această conversație își găsea o anumită scăpare din îndoielile ce-l chinuiau. Acum, în fața ochilor săi, se afla ceva către care aspirau cu pasiune mulți savanți care, ca și el, își închinaseră viața studierii străfundurilor terestre. Să fii unicul martor al transformării materiei, să faci cele mai importante observații și să te oprești la jumătatea drumului, asta echivalează cu o trădare, cu o dezertare, cu o crimă față de știință.

5

Orele se adunau unele după altele, la nesfîrșit. Nikolai Nikolaevici muncea pînă cădea din picioare. Astfel, lucrînd o dată 14 ore fără pic de odihnă, geologul adormi dintr-o dată, de parcă și-ar fi pierdut cunoștința.

Cînd se trezi îl văzu pe Biront așezat în fotoliul din fața sa.

Atomistul clipea des din ochi.

— Nu pot face nimic, bîigui după un timp Valentin Makarovici. De altfel, nici nu știu ce-ar mai fi de făcut.

— Vom transmite sus, în mod sistematic, rezultatele observațiilor noastre, spuse Nikolai Nikolaevici cu asprime.

— Mai crezi că vor fi auzite de cineva?

— Vor fi auzite. Dacă nu absolut tot ce vom transmite, cel puțin o parte. Avem dovada acestui lucru, chiar dacă ea constă în ultima știre primită de sus.

Biront își apropie timid vîrful degetelor de manetele comutatoarelor, apoi așteptă.

— Sînt cu totul nepregătit pentru situația în care ne aflăm, spuse el. Sînt un savant, un teoretician. Masa mea de lucru... fotoliul meu... fereastra camerei mele... Îmi place să lucrez cînd răsare soarele, cînd el nu dogorește puternic, dar dă lumină cît poftești. Toată lumea doarme încă, numai porumbeii zboară prin fața ferestrei. La mine acasă sînt atîția porumbei !...

— Noi toți de aici sîntem oameni obișnuiți, Valentin Makarovici, ripostă cît putu mai liniștit Dekteariov. Sîntem ispitiți să ne lăsăm în voia amintirilor. Dar nimeni nu ne-a dat dreptul să ne trădăm datoria. Acolo sus sînt așteptate informațiile dumitale, complete și precise.

— Da, da, desigur.

— Tu-tu, ra-ra, ru-ru, ta-ta, fredonă Dekteariov, cu toate că, numai privindu-l pe Biront, îl apuca urîtul.

Amîndoi savanții aveau o fire blîndă, erau obișnuiți cu familiile lor, cu cercul de prieteni. Pînă și Nikolai Nikolaevici, care altă dată nici nu se întorcea bine dintr-o expediție, că și începea pregătirea uneia noi, ducea acum dorul casei. Pe măsură ce treceau anii, în loc să se obișnuiască cu desele despărțiri de casă, le suporta din ce în ce mai greu. Acest lucru era la început legat de venirea pe lume a copiilor, iar mai tîrziu a nepoților.

— Dumneata ai copii ? îl întrebă Nikolai Nikolaevici pe Biront.

— Doi băieți și o fată.

— Eu am mai mulți. Și o grămadă de nepoți. Știi la ce m-am gîndit ? Copiii sînt cei mai aspri judecători ai faptelor noastre. Ei doresc totdeauna să aibă părinți eminenți. Ei bine, poate că noi nu vom reuși să ieșim de aici niciodată.

Biront tresări. Geologul se prefăcu că nu observă nimic.

— Să admitem. Toate greșelile noastre, toate șovăielile, slăbiciunile noastre vor fi înmormîntate aici, o dată cu noi. Dar dacă totuși vom ieși pînă la urmă ? Vom fi oare în stare să ascundem faptul că am tremurat de frică ca niște iepuri ?

— Mi se pare... că dumneata... ai multă dreptate.

— Cred și eu că am! Cum se poate să stăm cînd însăși soarta ne-a adus pînă în mijlocul celor mai ascunse taine ale naturii? Privește! Ce material bogat pentru studiu în jurul nostru! Oare nu s-ar găsi alți cercetători care ar schimba, fără să șovăie, locul cu noi numai și numai pentru a vedea tot ce vedem?

— Da, da, ai dreptate, șopti Biront. Ai dreptate. Și, cu toate astea, ceea ce s-a întîmplat cu noi e îngrozitor. Mie îmi crapă capul, nu alta. Eu nu sînt un viteaz. Nu pot suporta chinurile fizice. Simt că înnebunesc pur și simplu.

— Fleacuri! îi tăie vorba Nikolai Nikolaevici. Capetele noastre sînt călite și, dacă ele au rezistat cincizeci și ceva de ani în lupta cu natura mamă, nici acum nu li se poate întîmpla nimic.

Apoi se întoarse și, fredonînd, se cufundă în calcule. Biront îl urmărea cu atenție. Îi urmărea mișcările mîinilor, expresia feței, nedumerit de liniștea lui Dekteariov.

6

Benzile se mișcau încet pe tamburele aparatelor înregistratoare și în mașinile de calcul, iar comutatoarele țăcăneau sec. Ca o carte deschisă, fiecare aparat vorbea despre lucruri uimitoare. Comprimarea materiei atinsese valori fantastice, în timp ce compoziția chimică a mediului înconjurător rămăsese neschimbată. În stare liberă se afla numai siliciul. Celelalte elemente se țineau strîns legate de oxigen, formînd cu acesta diferiți oxizi anhidrici.

Dar unde dispăruse apa? Apa, care era componenta de nelipsit a sulfaților, a limoniților, a carbonaților? Dekteariov nu găsise nici oxigen și nici hidrogen în stare liberă.

Atunci se apucă să caute apa.

După îndelungate cercetări sfîrși prin a o găsi cu ajutorul analizatorilor cu raze electronice. Nu numai că în jurul lor se afla apă, dar se afla chiar în cantități cu mult mai mari decît în toate oceanele de la suprafața pămîntului luate la un loc. Însă în ce stare fizică? Observațiile făcute dăduseră rezultate foarte interesante.

Sub acțiunea presiunii, apa căpătase o greutate specifică apropiată de cea a zincului. Dekteariov avu posibilitatea să facă observații asupra unei roci tari, incandescente, a cărei temperatură ajungea pînă la 3 000 de grade. Era apă.

Cu foaia pe care mașina de calculat înscrisese coloane de cifre, Dekteariov se urcă grăbit în cabina de sus. Skoriupin, Ciurakov și Surkov ședeau în jurul mesei pe care se aflau cutiile cu concentrate încălzite, abia deschise. Nici unul dintre cei trei nu știa exact dacă luau micul dejun, masa de prînz sau cina. Mîncînd, ei aveau înfățișarea unor bolnavi obligați să înghită medicamente amare. Dekteariov întinse foaia de calcule lui Surkov și, acoperind cu palma rezultatele finale, întrebă :

— După părerea dumitale, ce-i asta ?

— Zinc, evident, răspunse Vadim aruncîndu-și fugitiv privirea pe coloana de cifre.

— Ba e apă ! declară triumfător Nikolai Nikolaevici retrăgîndu-și palma de pe rezultatele finale.

Vadim se ridică uitîndu-se fascinat la foaia adusă de Dekteariov. Își trecu mașinal mîna prin păr, se așeză, apoi se ridică din nou.

— Dar noi ne-am deplasat cu viteză constantă, gîndi el cu voce tare. Cum s-a produs dispersarea materiei ? În cazul acesta, întregul mecanism al interacțiunii dintre sfredel și mediul prin care s-a înaintat devine de neînțeles.

În mintea sa se contura încet noul sfredel termonuclear. Avînd în vedere că în timpul deplasării viteza navei subterane rămăsese constantă, deși densitatea bazaltului crescuse, reieșea limpede că sfredelul nu utilizase atunci întreaga sa energie. Pentru a-și verifica ipoteza, Vadim se îndreptă spre tabloul de comandă, se așeză în fotoliu și apăsă pe un buton. Sfredelul începu să funcționeze, automatele declanșară motorul. Nava porni.

Dekteariov, care tocmai deschisese gura pentru a-i dicta lui Skoriupin comunicarea, încremeni pe loc. Încremeniră de asemenea și Biront și Ciurakov. Vadim însă întinsese deja mîna spre alt buton, și deplasarea navei încetă. Pașa înghiți un nod ce-i rămăsese în gît. Nikolai Nikolaevici se uită peste capul transmisionistu-

lui, iar cînd privirea sa o întîlni pe a lui Pavel Skoriupin înțelese că geologului îi venise o nouă și neașteptată idee.

— Așteaptă o clipă! Dektеariov își șterse fruntea cu palma. Așteaptă...

Cele cîteva secunde în care funcționase sfredelul fuseseră suficiente pentru a confirma ipoteza lui Vadim. Mașina electronică de calcul scoase foaia cu rezultate: intensitatea curentului necesar pentru dispersare putea fi redusă cu opt procente!

— Ei și? spuse ca pentru sine Vadim. Acum nu-i tot una?

Dar rămase la masa de comandă și deschise jurnalul. „Un condamnat la moarte caută o nouă construcție pentru sfredel, — zîmbi în sinea sa Vadim. Autoamăgire..."

7

Dekteariov și Biront erau acum cu totul cufundați în studii și observații. Nici un moment nu uitau că sînt condamnați, dar continuau totuși să lucreze cu îndîrjire, aproape cu furie. Fiecare ceas de observații aducea noi și neașteptate descoperiri.

Cronometrul electronic înregistra cea de-a douăzecea zi de la plecare.

Nikolai Nikolaevici se duse în cabina transmisionistului. Acesta, fără să mai aștepte comanda, conectă aparatura pentru începerea transmisiunii. Pașa se obișnuise cu vizitele dese ale geologului. În urma cererii acestuia, transmisiunile urmau mereu, una după alta. Se trimiteau sus cele mai amănunțite informații despre starea mașinii, despre studiile efectuate; se comunicau ipoteze, concluzii, calcule, sfaturi pentru viitor.

Terminînd de dictat, Dekteariov luă legătura cu Vadim.

— Vadim Sergheevici, ești ocupat?

— Dacă e neapărat necesar, pot face o pauză.

— Da, e neapărat necesar. Aș vrea să organizăm o mică consfătuire. Coborîm acum cu toții la dumneata.

În ultima vreme, așa, ca de la sine, conducerea întregii vieți a echipajului trecuse în sarcina geologului.

Cu acordul tacit al tuturora, el stabilea orele pentru somn, pentru mîncare și — de două ori pe zi — aduna întregul echipaj pentru „a pălăvrăgi despre fleacuri" — după cum se exprima chiar el. Optimismul geologului se transmitea și celorlalți.

Nikolai Nikolaevici vorbea într-una și era primul care rîdea în hohote la cea mai nevinovată glumă, indiferent cine o spunea. Și, lucru de mirare : cînd dădea el drumul gurii, tragismul situației în care se aflau căpăta pe neobservate nuanțe comice. Fețele tuturora se luminau ; pentru un ceas sau două, viitorul nu mai părea atît de întunecat.

Dar „pălăvrăgeala" se termina și fiecare se întorcea la treburile lui.

Dekteariov înțelegea că imobilitatea, existența fără nici un țel sînt lucruri îngrozitoare. Pentru a rezista în această luptă, îți trebuie o uriașă stăpînire de sine. Altminteri e ușor să ajungi la desperare, să-ți pierzi mințile. Acum, că-și asumase răspunderea pentru soarta echipajului, încerca să-i scoată pe toți din impas prin soluții noi, interesante, care să-i pasioneze.

Într-o zi, rămînînd singur cu Valentin Makarovici, îl întrebă deodată :

— Ca să scăpăm teferi de aici, ar trebui să găsim o soluție pentru a duce nava în sus. Dar, din punct de vedere științific, oare n-ar fi mai interesant s-o ducem în jos ? Tehnicește, prima soluție nu e cu putință, pe cînd a doua...

Fața atomistului devenise deodată cadaverică. Valentin Makarovici înțelese că această întrebare nu era pur teoretică și că geologul aștepta un acord, o încuviințare. Plecă fără să răspundă nimic, tulburat. De atunci ședea ore întregi privind în gol, nepăsător și abătut, uitîndu-se la Dekteariov cînd întrebător, cînd cu groază. Dar se gîndea, se gîndea mereu la vorbele lui.

Odată, după ce se chinui aproape o zi întreagă, se adresă lui Dekteariov parcă smulgîndu-și cuvintele din piept.

— Știi, referitor la ce mi-ai spus, cu coborîtul... Sînt de acord.

În cabina lui Surkov veniră întîi geologul și atomistul, apoi, lovind cadențat cu picioarele în scoabe,

sosi în fugă Skoriupin. Cel din urmă își făcu apariția Andrei Ciurakov.

Dekteariov se așeză în fotoliul secundului, iar ceilalți se așezară pe jos, în jurul lui.

— Ei, ce aveți de gînd să ne povestiți azi? întrebă Vadim.

— Să vă povestesc? Nimic.

Dekteariov șovăia. Tăcu aproape un minut adunîndu-și gîndurile. Se uită cu coada ochiului cînd la unul, cînd la altul. Biront spusese: „da". Ce vor spune ceilalți?

— Am o propunere cu privire la acțiunile noastre viitoare, spuse el în sfîrșit. Împreună cu Valentin Makarovici am analizat și am ajuns la concluzia...

Dekteariov făcu iar o pauză, tuși în pumn. Vadim se uita curios la atomist. La ce concluzie au putut ajunge cei doi savanți? Biront avea o figură stranie, împietrită și privea în gol. Andrei surprinse privirea lui Vadim și zîmbi. Ca niciodată, Valentin Makarovici se bărbierise azi foarte atent și avea o înfățișare neobișnuit de concentrată și de hotărîtă. Ce-or fi avînd de gînd? Doar n-or fi găsit vreo posibilitate să răzbim la suprafață?

— Hai să facem următorul raționament. Nikolai Nikolaevici își puse pe masă mîinile cu palmele strînse pumn. Noi am adunat o grămadă de material prețios. Atît informațiile noastre pur științifice, cît și observațiile dumitale, Vadim Sergheevici, referitoare la modificarea navei subterane, vor ajuta celor care vor porni cîndva pe urmele noastre.

Vadim își plecă capul într-o parte.

— Ce-ar fi, Nikolai Nikolaevici, dacă ați renunța la floricelele astea lirice, propuse el.

— Ei, dacă doriți mai pe scurt, atunci ascultați. Noi sîntem încă departe de a utiliza toate posibilitățile pe care ni le oferă nava. În fața noastră se află un adevărat ocean necunoscut. Vom da țării mult mai multe informații prețioase dacă...

— Ei?

— ...Dacă vom renunța la această imobilitate de mormînt în care ne aflăm.

— Vă referiți la navă, la „PV-313"?

— Da, ai ghicit, Vadim Sergheevici.

— Şi propuneţi..., vocea lui Vadim tremura. El se lăsă pe spate în fotoliu, nevrînd încă să înţeleagă ce spunea Dekteariov.

Geologul dădu din cap afirmativ.

— În jos? întrebă Andrei răsuflînd greu.

— În jos! răspunse Nikolai Nikolaevici.

— Asta... asta nu e serios, Nikolai Nikolaevici. Vadim schimbă o privire cu Andrei şi-l fixă apoi pe Biront. Ceea ce propuneţi dumneavoastră este o adevărată nebunie.

— Nebunia a fost deja săvîrşită, oftă Biront. În orice caz ne aşteaptă acelaşi lucru. Acum se pune doar problema de a aduce cît mai multe foloase omenirii.

— Şi cu asta am spus totul, aprobă Dekteariov.

El îşi desfăcu pumnii, se uită în palme, îşi resfiră degetele.

— Rămîne numai să apăsăm aici, zise el întinzînd mîna spre un mic buton roşu.

— Staţi! strigă Vadim. Ce faceţi?

— Iartă-mă... Treaba asta, desigur, nu intră în atribuţiile mele. Aşa că poate vei apăsa dumneata, Vadim Sergheevici...

— Ne-aţi luat repede! spuse Ciurakov ridicîndu-se în picioare şi pornind să se plimbe cu mîinile în buzunarele salopetei. Va să zică din nou în jos!... Da-a-a... Abil! O, dar bine aţi întors-o!

Şi se uită la tabloul de comandă. Parcă auzea deja vuietul motorului în funcţiune, parcă vedea acele indicatoare ale aparatelor reînsufleţite şi sclipirea veselă a becurilor de semnalizare.

Îngrozitor, desigur. Una e să aştepţi moartea, care încă nu se ştie cînd va binevoi să sosească, şi alta e să porneşti în întîmpinarea ei. În întîmpinarea morţii... prin luptă! Va fi o adevărată bătălie!

— Vadim, întrebă mecanicul, eşti de acord?

Vadim se făcu palid şi dădu negativ din cap:

— Nu pot, spuse el. Aveţi dreptate, aşa e bine. Dar, pe cuvîntul meu, nu pot.

Atunci Nikolai Nikolaevici se ridică în picioare şi, printr-un semn cu capul, îi arătă lui Ciurakov locul secundului. Andrei se apropie fără grabă de fotoliu. Se uita într-una la Vadim, iar acesta urmărea încordat fiecare mişcare a tovarăşului său.

Andrei luă loc în fața tabloului de comandă. Pentru prima oară simțea în el o putere lăuntrică atît de mare, încît parcă-i spărgea coșul pieptului. Acum el va conduce nava subterană. Dar nu o va conduce pur și simplu, ci va intra într-o adevărată bătălie cu natura.

Dekteariov îl cuprinse pe Pavel de umeri.

— Iartă-mă, Pavlușa, spuse el, noi nu ți-am cerut încă părerea.

Skoriupin zîmbi timid, uitîndu-se în jos.

— Dacă așa trebuie, șopti el încet, eu, desigur, sînt alături de dumneavoastră.

— Start !

Comanda răsună sec în gura geologului, ca o împușcătură. Privirea îi era aspră, ochii reci și neînduratori.

Mecanicul apăsă pe buton. Deasupra capetelor începu să bîzîie motorul, iar sub picioare porni să urle sfredelul termonuclear.

8

Drumul continua liniștit, mult mai liniștit decît în primele ore după start. Dar cu cîtă tensiune și cu cîtă prudență trebuiau acum urmărite aparatele ! Nu ascundeau oare adîncurile noi și neașteptate pericole ? Lupta cu aceste obstacole va fi oare pe măsura puterii echipajului ?

Pe ecranele locatorului se vedea parcă un amurg. Cîmpul albastru închis tremura din cauza unor umbre violete.

Străbătuseră șase sute de kilometri, șase sute cincizeci, șapte sute. Presiunea trecuse de 14 milioane de atmosfere. Temperatura însă rămăsese aproape neschimbată.

Biront se grăbea, și această grabă îl făcea să devină tot mai nervos. De felul lui era dușmanul oricărei pripiri, deoarece considera graba drept cauza principală a greșelilor și a concluziilor eronate. Acum însă era silit să se grăbească, copleșit de bogăția mereu crescîndă a fenomenelor ce trebuiau observate : radiațiile, trans-

formarea particulelor atomice, deformările păturilor electronice, raportul dintre temperatură și presiune.

Puterea radiației atinse o asemenea valoare încît atomistul se uita aproape necontenit la dozimetre : nu va străbate oare radiația prin învelișul protector al navei ? Deocamdată totul era în regulă, învelișul proteja echipajul de acțiunea distrugătoare a radiațiilor. În același timp, radiațiile erau oarecum slăbite de influența acțiunii cîmpului magnetoplasmic.

Viața pe navă căpătă un aspect nou, mai sever. Oamenii lucrau, se mișcau, fără să uite însă nici un moment că merg în întîmpinarea necunoscutului amenințător. Dormeau, dar urechile le erau în permanență treze. Mîncau, dar abia sesizau gustul mîncării. Acum aveau însă în față un țel. Pînă și gîndul la primejdiile posibile se atenuase și nu mai trezea starea de încordare de dinainte. Simțeau funcționarea motorului ca bătăile propriilor lor inimi. Fiecare dintre cei cinci prelua parcă pe umerii săi presiunea adîncurilor, reacționînd direct la atingerea navei cu materia incandescentă.

Dar cu ce oare nu se obișnuiește omul !

După ce trecură încă patru zile interminabile, fără ca nava subterană să fi pățit ceva, oamenii începură să-și vină în fire și să privească mai liniștiți viitorul. Nu înseamnă că nu simțeau o oarecare strîngere de inimă atunci cînd priveau aparatul de măsurat adîncimea. Oftau ascunzîndu-se unul de altul. Nava îi purta din ce în ce mai departe de familii, de casă, de viața clocotitoare de pe pămînt. În piept simțeau o durere obositoare. Imaginația nu mai era capabilă să conceapă uriașul masiv de materie incandescentă care rămînea permanent deasupra capetelor.

Dekteariov nu dorea decît un singur lucru : să afle că informațiile trimise sus au fost primite. Skoriupin nu se dezlipea de aparatura de emisie-recepție. În difuzor nu se auzea însă decît un foșnet monoton. Oricît se chinuia Pașa, nu reușea să distingă în acest foșnet nici cel mai îndepărtat ecou al vreunei voci omenești.

Cel mai bine se simțea Andrei. Parcă înviase. Tot timpul era ocupat cu ceva : ba verifica automatele, ba

compara indicațiile aparatelor cu indicațiile calculelor. Uneori ar fi vrut să descopere pe undeva vreo defecțiune serioasă pentru a cărei reparație să fie nevoit să lucreze din toate puterile.

Andrei coborî în cabina savanților, se așeză pe podea în apropierea fotoliului lui Dekteariov și ascultă conversația acestuia cu atomistul. În cele cîteva zile care trecuseră, el aflase mult mai multe lucruri despre structura pămîntului și a atomului decît în tot timpul studiilor.

Pentru tînărul mecanic, adevăruri cunoscute de mult științei — ca posibilitatea transformării protonului în neutron și invers — fuseseră adevărate revelații. Cu o nedumerire sinceră află de la Valentin Makarovici că în nucleu nu există nici electroni, nici pozitroni, nici mezoni și că aceștia se formează prin dezintegrarea nucleului „în zbor".

— Din ce ?

— Din ceea ce în manuale este denumit, în mod obișnuit, energie de dezintegrare.

Dar cele mai pasionante lucruri au aflat despre teoria suprarăcirii și teoria existenței antimateriei, adică a materiei în care nucleele au sarcină negativă și electronii sarcină pozitivă.

— Nu cumva credeți și dumneavoastră că în natură poate exista o asemenea materie ? întrebă pe atomist Andrei, amintindu-și de discuțiile interminabile dintre savanți pe această temă.

— În curînd o vom obține în laboratoare, răspunse cu convingere Biront. Deocamdată ea există mai mult decît suficient în toate colțurile universului. Poate că ea există chiar și sub picioarele noastre, adăugă el după un minut de gîndire.

— În cazul acesta, credeți că vom fi supuși anihilării * ?

— Se poate. Acesta va fi însă un proces rapid. Instantaneu...

---

* *Anihilare* (de la cuvîntul latin „nihil" = nimic) — transformare în nimic, distrugere ; în acest caz e vorba de transformarea unei forme a materiei în altă formă *(n.a.)*.

— Prin urmare, nu va fi dureros, spuse Dekteariov, cinic.

— Mulțumesc pentru consolare, rîse Andrei.

În prezența lui Ciurakov, Nikolai Nikolaevici începu să viseze la acele timpuri cînd sute de nave subterane se vor îndrepta deodată spre centrul Pămîntului. Atunci, prin măsurători simultane, se vor putea stabili exact direcția și intensitatea curenților verticali din bazalt. Oamenii vor înlătura cortina care ține ascunsă structura globului terestru, ceea ce va contribui la rezolvarea problemei originii sistemului solar. Oh, cît mai e de lucru!

— În călătoria asta mie îmi revine doar o mică părticică din toate problemele nerezolvate, recunoscu Dekteariov. Stă oare în puterile noastre, a lui Valentin Makarovici și a mea, să cuprindem dintr-o singură privire atîtea fenomene?

— De neconceput! Absolut de neconceput! fu de acord Biront.

Mecanicul își înăbuși un oftat de dezamăgire. Pentru o descoperire de nimica toată, merita oare să-ți jertfești viața? Dar îl privi pe geolog, se uită la atomistul cufundat în studii și înțelese: merită!

Se terminase cea de-a patra săptămînă de drum. A patra săptămînă! Iar încercarea navei subterane fusese planificată numai pentru două zile. Sus e luna septembrie. Ce se întîmplă acum pe stradă? Cerne o ploaie plictisitoare de toamnă sau e o zi însorită? Fiecare dintre cei cinci visau pînă la frenezie, pînă la desperare măreția cerului înalt, ploaia, stelele. Forțe titanice însă îi mînau neîndurător în jos... în jos... în jos... în strînsoarea materiei incandescente, comprimată pînă la o stare metalică.

Nici în cea de-a șasea și nici în cea de-a șaptea zi după noua pornire nu se întîmplă nimic deosebit. Părea că adîncurile se strîngeau deasupra oamenilor și se deschideau în fața lor pentru a le face drum.

O dată, în timpul prînzului, Nikolai Nikolaevici rămase încremenit cu lingura la gură. Apoi o aruncă pe masă și se lovi cu amîndouă mîinile pe chelie.

— Ah, „zanghezur-zanzibar!" strigă el înfuriat. Cum de nu ne-am dat noi seama de asta de la început, Valentin Makarovici?

— De ce anume?

— În definitiv, de ce nu s-ar întîmpla ca noi să ajungem într-adevăr pînă în centrul Pămîntului?

— Ei bine. Și mai departe?

Geologul se plesni pe genunchi și izbucni în hohote de rîs. Rîdea tare, molipsitor. Uitîndu-se la figurile năucite de mirare ale comesenilor, se ținea cu mîinile de burtă și rîdea.

— Dar la naiba, Pămîntul e rotund! strigă el. Noi nu trebuie să întoarcem nava subterană, înțelegeți, nefericite capete pătrate, sau nu înțelegeți? Dați-i înainte, și nu vă mai turnați apă în cizme!

Pasagerii navei subterane se uitară uluiți unul la altul. Biront se înecă și tuși, iar Ciurakov îl bătu pe spate. Cutiile deschise cu concentrate de fructe, mîncarea preferată a echipajului, rămaseră neatinse. Scînteia de speranță se transformă dintr-o dată într-o flacără strălucitoare. Lui Vadim îi tremurau buzele. Fața lui Skoriupin se lumină de un zîmbet copilăresc. Acum, raidul în necunoscut promitea viață.

— E o problemă numai de timp, se însuflețea Nikolai Nikolaevici. Dacă viteza navei subterane se menține, ne trebuie mai puțin de un an pentru a ajunge în partea opusă a globului pămîntesc.

— Un an e un fleac! strigă Andrei.

— Sînt de acord și cu doi ani, zise Biront gesticulînd desperat. În timpul ăsta, eu voi termina de elaborat teoria suprarăcirii. Voi aduce Academiei și o metodă de folosire practică a suprarăcirii.

— Ce caraghioasă e uneori viața, zise Skoriupin cu același zîmbet; nu-ți vin în minte niciodată lucrurile cele mai simple. De ce oare?

Figura lui Vadim se luminase. Redeveni dintr-o dată vechiul Vadim, pe care Andrei era obișnuit să-l vadă în biroul de proiectare, cu ochii vii, energic, nerăbdător.

9

Nikolai Nikolaevici visă că se află în Moscova și că se plimbă pe bulevardul Sadovoe, că merge deja de mult și din cauza asta e puțin obosit. E seară. Se aprind luminile electrice și reclamele multicolore. Pe stradă circulă multe mașini, pe trotuare nu mai e loc de trecători. Vîntul îi răcorește fața. Vîntul! Cît de bine e! Respiră ușor. Cîte mirosuri cunoscute: mirosul asfaltului umed, un fum întîmplător de țigară, mirosul magazinelor, al parfumurilor din îmbrăcămintea femeilor...

Oamenii se uită la el, îl salută. Cunoscuții și necunoscuții. Îl știe acum întregul oraș. El este acela care abia s-a întors din raidul spre centrul Pămîntului. Orice ai spune, a ajuns o celebritate.

Și el merge, merge fără să se oprească, se bucură că, în sfîrșit, poate să meargă pe jos cît îi place. Împrejurul său e spațiu mult, strada e largă, nu are sfîrșit. Ce bine-i să respiri în voie, după ce ai trăit atîta vreme în cabinele strîmte ale navei subterane. Doar... dar de ce nu e cu Katea?

Nikolai Nikolaevici se întoarce și pornește în fugă înapoi. Se ciocnește de trecători. Cineva îl apucă de umăr, îl ține. Nikolai Nikolaevici încearcă să se smulgă și... se trezește.

Aude un șușotit în ureche:

— Nikolai Nikolaevici, treziți-vă!

— A! Ce s-a întîmplat?

— Mai încet, mai încet.

Geologul se desparte cu greu și fără să vrea de vis. La naiba, cît de clar văzuse el bulevardul Sadovoe. Încă un pic și ar fi fost la el acasă, ar fi văzut-o pe Katea.

Cel care îl scutură de umăr e Biront.

— S-a întîmplat ceva?

— Să mergem repede la tabloul de comandă.

Nikolai Nikolaevici se obișnuise de mult cu atomistul; pentru orice fleac, acesta începea să se agite. Uitîndu-se însă la figura lui Biront, la părul său răvășit, roșcat, înțelese că de data aceasta cauza agitației era cu totul deosebită. Dekteariov sări pe podea, se întinse trosnind din oase, apoi se chirci.

— Ce mi-e așa de frig?

— Să mergem, haide!

Biront îl trase după el. Nikolai Nikolaevici se așeză în fotoliu, închise un ochi și-l privi pe atomist.

— Aha, mi-am amintit, zise el ridicînd un deget. Acum ești leit Paganini. Numai că dumneata ești roșcat și mi se pare că el era brunet.

— Lăsați-l în pace pe Paganini al dumneavoastră! Uitați-vă o dată la aparat!

— De unde se simte un aer atît de rece?

Geologul simțea acum clar pe ceafă un curent de aer rece. Înseamnă că ăsta nu mai e vis.

— Am intrat în zona de captură K a electronilor *.

— Ce? În a patra geosferă?

Firul aparatului de măsurat adîncimi trecuse de cifra impresionantă de 1 200. Presiunea se apropiase de 80 milioane de atmosfere.

— Ah, „zanghezur-zanzibar"! bolborosi Dektearіov. Din cauza somnului poți să pierzi într-adevăr totul pe lume. Dumneata n-ai dormit?

— Ba da, dar m-a trezit frigul. Am înghețat sub pătură.

— Probabil că s-a defectat ceva la instalația de răcire.

— Nu cred.

— De ce?

— Pentru că teoria mea asupra suprarăcirii dă un răspuns mai simplu și mai clar. Uitați-vă. Nava înaintează printr-un flux deosebit de dens de mezoni și pozitroni. Presiunea a distrus de mult moleculele, așa cum, cu mult înainte, distrusese ultracristalele dumneavoastră.

— De ce tocmai ale mele?

— Vă rog, nu mă întrerupeți! Tocmai cristalele dumneavoastră. Acum ea deformează membranele electronice, transformă materia în cea de-a patra stare. Elementele chimice își pierd valențele, devin inerte.

— Aha-ha, înțeleg, dragul meu Valentin Makarovici. Electronii sînt obligați să sară de pe orbita exterioară pe una interioară, și unii dintre ei ajung pe orbita K, cea mai apropiată de nucleu. Atunci e posibilă capturarea electronului de către nucleu.

---

* Captura K este o transmutație nucleară însoțită de o radiație Roentgen, cu care prilej un electron din învelișul atomului este capturat de nucleu *(n.r.)*.

— Ați început să înțelegeți.
— Dar, dă-mi voie, această captură trebuie să fie însoțită de o degajare de energie.
— Bineînțeles. Dar ce energie ?
— În primul rînd calorică.
— Țineți seamă că numai în anumite condiții, cînd atomul are posibilitatea să se dezintegreze, se degajă energie calorică. Aci însă, toate fenomenele de captură K au loc în interiorul giganticei cuirase litosferice.

Aparatele confirmau cele spuse de Biront. Combinațiile chimice cele mai simple dispăruseră. În jurul navei subterane se afla o materie compusă din elemente chimice libere, în starea lor atomică.

Temperatura exterioară rămăsese neschimbată. Nikolai Nikolaevici se încruntă. Logica fenomenelor care aveau loc cerea ca temperatura să crească. Cel puțin așa știa Dekteariov. Captura K a electronilor provoca dezintegrarea nucleului și, în același timp, provoca o degajare de căldură *. În ce se transformă energia dezagregării dacă nu în căldură ?

— Totuși nu înțeleg, Valentin Makarovici, mărturisi sincer geologul.

— Dacă totul ar fi fost simplu de înțeles, n-ar mai fi fost necesar să concep o întreagă teorie cu privire la suprarăcire, zise Biront îndreptîndu-se cu mîndrie.

Dekteariov înțelese că atomistul avea gata explicația.

— Situația este următoarea, continuă Valentin Makarovici. Oamenii s-au obișnuit să reducă toate felurile de energii la un echivalent pozitiv de căldură. E o măsură comodă și sesizabilă. Dar ce e căldura ? E mișcarea particulelor materiale. Care particule ? Termometrele existente, chiar și cele semiconductoare pe care le avem noi, reacționează la mișcarea moleculelor, a atomilor, a electronilor. Ce temperatură va măsura termo-

---

* În mod normal, există nuclee „goale" care prin capturarea unui electron pe orbita K — prima orbită sau pătură electronică — devin elemente mai mult sau mai puțin stabile. Aici însă autorul se referă la o aducere forțată a mai multor electroni pe orbita K — orbită care e saturată de 2 electroni (Heliu). Prin această „îmbogățire forțată în electroni" a orbitei K, echilibrul electric și energetic al atomului se strică. Se poate presupune că procesul ar duce la „ruperea" nucleului, pentru restabilirea echilibrului energetic *(n.r.)*.

metrul atunci cînd mişcarea moleculelor şi atomilor va înceta ?

— Zero absolut. Minus 273 de grade.

— Dar dacă se vor opri şi electronii ?

Dekteariov ridică din umeri. Nu se gîndise niciodată.

— Există două posibilităţi, îşi răspunse singur Biront. Va avea loc ori o explozie termonucleară cu degajare de căldură, ori — dacă substanţa nu are posibilitatea expansiunii — temperatura ei va scădea sub zero absolut, iar degajarea de energie se va transforma în ceva necunoscut nouă.

— În ce, totuşi ?

— Eu cred că în acele radiaţii observate de noi.

Valentin Makarovici se uita îngăduitor la geolog. Se simţea învingător. Faptele confirmau din ce în ce mai categoric teoria suprarăcirii.

— Care este natura radiaţiilor dumneavoastră ?

— Nu ştiu. Deocamdată nu ştiu. În orice caz este ceva mediu între cîmpul magnetic şi cîmpul gravitaţional.

— Nu va duce oare captarea K la o cădere a temperaturii pozitive ? se nelinişti Nikolai Nikolaevici.

— Tot ce se poate, tot ce se poate. Simţiţi că s-a răcit ? Ei, asta e.

Biront îşi freca triumfător mîinile.

— Într-adevăr, zise geologul zgribulindu-se şi privind în jur, de parcă ar fi vrut să vadă de unde vine frigul. Pare ceva absurd : pe de o parte materia e fierbinte, iar pe de altă parte e rece. În felul acesta putem înnebuni mai repede decît din cauza vibraţiilor !

Nu-i deşteptară pe ceilalţi membri ai echipajului. Savanţii se aşezară mai comod în fotolii şi-şi începură observaţiile.

10

Pentru orice eventualitate, Vadim şi Andrei verificară încă o dată sistemul de răcire şi se convinseră din nou că funcţionează perfect. Cu atît mai puternică era deci nedumerirea comandantului navei şi a mecanicului. La început au rîs, apoi s-au alarmat.

Pentru a răci învelişul corpului se foloseau proprietăţile sudurii a două semiconductoare de a se răci la un capăt şi a se încălzi la celălalt cînd prin sudură trece un curent electric. Învelişul exterior juca rolul acelui capăt al sudurii care trebuie să se răcească.

Sistemul de relee permitea să se protejeze corpul de o acţiune calorică de orice intensitate şi asigura în interiorul navei o temperatură constantă.

Vadim începuse să-l tachineze pe Biront cu renumita lui teorie despre suprarăcire. Ceea ce pentru Valentin Makarovici reprezenta un adevăr ştiinţific părea să contrazică bunul-simţ. Termometrele arătau clar o temperatură destul de ridicată în adîncurile pămîntului. Este adevărat însă că ea era constantă. De unde venea deci frigul ?

Pe măsură însă ce în cabine se lăsa frigul, proiectantului îi pieri pofta de rîs. Era totuşi ceva în neregulă. Scăderea temperaturii în cabine putea avea loc ori în cazul unei defecţiuni a sistemului de răcire (şi la verificare ar fi găsit-o), ori în cazul prezenţei unei temperaturi de minus 70° C, sau mai scăzută, de partea cealaltă a pereţilor.

Faptele confirmau cele spuse de Biront.

— Fie şi suprarăcire, cedă Vadim. Pentru noi, asta nu reprezintă vreun pericol. Trebuie numai să schimbăm reglarea releurilor automate.

În acelaşi timp se gîndea : „Trebuie să încep urgent să mă ocup de schiţa sistemului universal de răcire. E ceva primitiv să reglezi mereu".

Modificarea reglării le luă şase ore. În cabine se încălzi treptat şi lui Dekteariov i se luă parcă o piatră de pe inimă.

După unsprezece ore de la reglare, firul roz al termometrului începu din nou să se deplaseze ; părăsi diviziunea „25" şi se deplasă spre diviziunea „24" ; este adevărat că se deplasă foarte puţin, cît un fir de păr, nu mai mult. Aceasta însă a fost suficient pentru ca să atragă privirile atente ale întregului echipaj.

Mişcarea firului continuă şi peste o săptămînă ; echipajul lui „PV-313" începu să se chircească de frig, deşi temperatura coborîse doar pînă la plus 20 de grade.

Vadim şi Andrei reglară din nou sistemul de răcire.

Pentru încă o zi se stabili în cabine o temperatură normală. Cînd însă a fost nevoie de a treia și apoi de a patra reglare a releului, Vadim presimți o nouă nenorocire.

— Să oprim nava, îi propuse el lui Dekteariov, naiba știe cît poate coborî temperatura.

— Dacă nu știm, răspunse cu indiferență Dekteariov, atunci pentru ce să rămînem pe loc ?

— Teribil om mai ești, Nikolai Nikolaevici !

— Din păcate nu, Vadim Sergheevici. Și mie mi s-au cam muiat picioarele.

— Cu toate acestea, dumneata nu-ți pierzi curajul ?

— Cînd e necesar, nu mi-l pierd.

11

Cronometrul socotea zi după zi. De pe ecrane dispăruse definitiv culoarea albastră. Cîmpul amintea acum o catifea violetă.

În cea de-a patruzecea zi, adîncimea ajunse la 1 700 de kilometri. În mediul incandescent cu o temperatură de 3 000 de grade, nava era amenințată de frig. Doar Biront considera acest lucru normal. Dacă termometrele îi înșelau, în schimb ecranul reda întocmai spectrul vizibil al radiației termice ; și el semăna cu spectrul temperaturilor solare.

— Dacă eu aș ieși acum din navă, începu Andrei să-l piseze cu întrebări pe Biront, aș îngheța sau aș arde ?

— N-ați apuca să pățiți nici una, nici alta.

— Înțeleg, aș fi transformat în praf din cauza presiunii. Bine, să neglijăm presiunea.

— V-ați transforma într-un nor de aburi.

— Înseamnă că totuși aș arde ?

— Nu în sensul în care sîntem obișnuiți să ne imaginăm procesul de formare a aburilor. Materia din care sînteți construit s-ar pulveriza pur și simplu, instantaneu, sub acțiunea radiațiilor.

— Și n-aș simți nici cald nici frig ?

— Din contra, ați simți, în egală măsură, și una, și alta.

— Hm-hm...

Andrei se uită la savant fără să-l priceapă. Avea o figură atît de nătîngă, încît Valentin Makarovici începu să rîdă, frecîndu-și mulțumit mîinile.

— După legile fizicii, protestă Ciurakov, o dată cu creșterea presiunii și temperatura este obligată să crească.

— Și uite că acum ea va coborî !

Biront închise un ochi, iar cu celălalt se uită amenințător la mecanic. Dekteariov, care îi privea de mai mult timp pe cei doi, se topea de rîs.

— Așa explicați dumneavoastră dialectica ? tună demascator atomistul. Despre ce presiuni vorbiți ? De sute de atmosfere, de mii de atmosfere ? Împrejurul nostru sînt însă milioane de atmosfere. He, he !

Valentin Makarovici deschise și cel de-al doilea ochi și continuă, de data asta liniștit, binevoitor :

— Presiunea este dușmana presiunii. La un anumit nivel, cantitatea trece într-o nouă calitate. Hai să ne reamintim : cît timp trece pe o navă cosmică care zboară cu o viteză apropiată de a luminii într-un an pămîntesc ? O zi. Așa ? Nădăjduiesc că acum nu mă veți mai contrazice. A trecut oare multă vreme de cînd nu numai muritori de rînd ca dumneavoastră, dar și savanți eminenți — Biront întoarse capul spre Dekteariov — strigau : „Rușine ! Scolastică !" ? Acum totul se explică simplu : la viteze mari, toate procesele fizice și biologice se încetinesc foarte mult. Asta e tot. În loc de viteze mari, noi am dat peste presiuni mari.

— Și totuși nu înțeleg, se încăpățînă Andrei. Să fi fost numai frig, hai, acceptam raționamentul. Dar aici, căldura și frigul stau laolaltă, alături !

— Împrejurul nostru se află materia într-o nouă stare. Acest lucru trebuie înțeles mai întîi, se enervă Valentin Makarovici. Acțiunea exterioară asupra sistemului nostru de răcire, ca și asupra sistemelor de măsurare a temperaturii, este cu totul alta. Rămîne numai să lămurim care anume.

Andrei se uită la Dekteariov cu speranța că acesta îi va împărtăși nedumerirea. Dekteariov îl privea pe Biront cu dragoste și respect. Geologul era entuziasmat de îndrăzneala ideilor atomistului, de curajul cu care acesta scruta adîncurile cele mai îndepărtate ale fenomenelor naturii.

Dar propria sa teorie privitoare la invariabilitatea compoziției chimice medii a materiei în raport cu adîncimea nu se confirmase. Conținutul de elemente grele se micșorase. Nucleele metalelor se dezagregaseră, formînd nuclee de carbon, de hidrogen, de oxigen și de heliu. Această dezagregare nu fusese însoțită de o explozie termonucleară. Cele trei geosfere, cu o grosime totală de aproape două mii de kilometri, avuseseră rolul unui blindaj solid, care rezistase presiunii interioare generate de ea însăși.

Astfel, nava subterană se deplasase printre nemetale, dintre care o parte — în condiții obișnuite — nu sînt altceva decît gaze. Aici însă ele erau cel puțin la fel de tari ca oțelul călit. Deci nava pătrunsese din ce în ce mai adînc printr-o masă enormă de oxigen solid, de hidrogen solid, de heliu solid.

Andrei se uita cu interes la aparate. Nava subterană își croia drum cu aceeași viteză, chiar ceva mai repede, în timp ce densitatea neobișnuită — după părerea mecanicului — ar fi trebuit să opună o rezistență mult mai mare decît granitul și bazaltul cristalin și deci viteza de deplasare să se reducă.

Biront nu fu în stare să dea explicații complete mecanicului asupra tabloului real al interacțiunii dintre sfredelul navei subterane și mediul înconjurător. Mai erau încă multe lucruri pe care el abia le întrevedea.

— Eu cred, îi spuse lui Andrei, că prin anularea presiunii, în urma acțiunii sfredelului, se produce o evaporare instantanee, o explozie locală. Dar cum anume se dezvoltă această evaporare... rămîne să se studieze. Eu cred că viteza de deplasare va crește cu timpul și mai mult.

Biront devenise de mult pentru Dekteariov un consultant de neînlocuit. Savanții își uniseră eforturile. Ei aveau de rezolvat o singură problemă principală : cum anume se modifică proprietățile materiei pe granița interioară a celei de-a patra geosfere, acolo unde ea vine în contact cu nucleul central, și care anume sînt fenomenele ce însoțesc modificarea acestor proprietăți ?

(Continuare în numărul viitor)

CUVÎNTUL CITITORILOR

Fiind în concediu la Tg. Jiu, am citit „Atentatul în infraroșu" pe bucățele, adică întîi nr. 152 (fascicula 1) și — după o lungă pauză — fascicula 4, *care sosise la Tg-Jiu. Pe urmă a sosit* fascicula 3, *iar* fascicula 2 *nu se găsea nici cînd am plecat la București. A trebuit s-o citesc acolo. Acest lucru, din punct de vedere comercial, rupe fluxul vînzării. Nu știu cum se explică; bănuiesc că cei de la Difuzare au cam încurcat-o... Vă semnalez faptul, gîndindu-mă că puteți interveni spre reglementare.*

După ce am citit romanul „pe sărite", am reluat lectura „d'a capo", de la numărul 152 pînă la 155. Această lucrare e foarte frumoasă. Fabulația este, după părerea mea, extrem de ingenioasă; mesajul umanitar perfect servit de mijloacele alese. Mi se pare o adevărată operă literară socialistă, *în mod profund gîndită și concepută de pe pozițiile socialiste în literatură. Este un roman „de mare fantezie". E o lucrare cu adevărat bună. Pasaje ca acela în care — după radiația cu gama la care e supusă colonia „Orizonturi" — doctorul Franz Werner face transfuzia „neîngăduită" lui Pietro sînt emoționante.*

Totul e bine dozat, cu simț al măsurii și un realism straşnic împletit cu romantismul și fantezia. Fiindcă există multă fantezie în „Atentat în infraroșu" și, după părerea mea, de foarte bună calitate.

În sfîrșit, caracterele (unele dintre ele) sînt vii, bine conturate, extrem de interesante. Savantul Kurt Almer e un personaj complex, construit într-un mod nuanțat și inteligent, iar tragedia lui vădește primejdiile care-l amenință pe un savant în jungla capitalistă.

Florea Neacşu, Karl Ratek, doctorul Werner şi, într-o oarecare măsură, Hope sînt făpturi foarte „vii".

Un cuvînt despre detaliile ştiinţifice: informaţia este excepţional de bogată şi de bine pusă la punct. Îmi pot da seama deoarece mă pricep la electronică; am fost uimit şi încîntat. Şi construcţia generală a lucrării mi se pare excelentă.

Poate că fraza nu e întotdeauna suficient de controlată, „ritmul" ei nu diferă prea mult de la un capitol la altul, în funcţie de tensiunea pe care o provoacă cititorului un pasaj mai dramatic sau unul care merge mai lent... Dar astea sînt observaţii meschine, „petele din soare". Pe scurt, „Atentatul în infraroşu" mi-a plăcut mult.

FLORIN PETRESCU

București

Str. Atelierului nr. 9

Tiparul: Combinatul poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPŞF, au reuşit, cu multă dăruire,
muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU

AUGUST 1961